

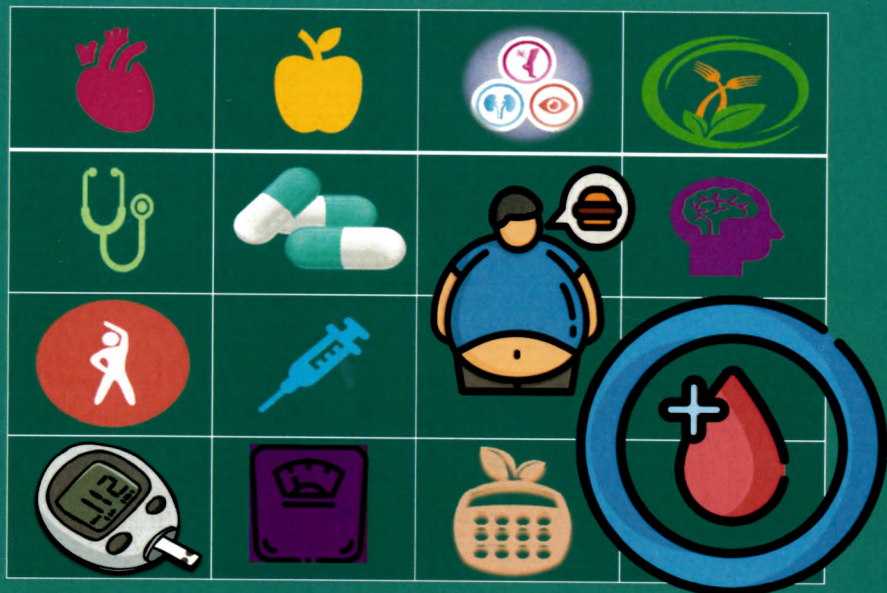

Coordonatori:

Magdalena CUCIUREANU

Laura-Mihaela TRANDAFIR

GHIDUL EDUCAȚIONAL
AL PACIENȚILOR CU
OBEZITATE, **DIABET**
ȘI BOLI METABOLICE, VOLUMUL 2

Editura „Gr. T. Popa”

Ghidul a fost elaborat în cadrul proiectului „Rețea transfrontalieră integrată pentru servicii medicale avansate în domeniul obezității, diabetului și tulburărilor metabolice – OBDIA-NET”, finanțat de Programul Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, 1HARD/4.1/93.

Acest exemplar este gratuit.

GHIDUL EDUCAȚIONAL AL PACIENȚILOR CU OBEZITATE, DIABET ȘI BOLI METABOLICE VOLUMUL 2

COORDONATORI:

**MAGDALENA CUCIUREANU
LAURA MIHAELA TRANDAFIR**

Editura „Gr. T. Popa”
Iași-2023

777368

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
„Nicolae Testemițanu”
BIBLIOTECA
ȘTIINȚIFICĂ MEDICALĂ

38.3/2

Disclaimer

Această publicație a fost realizată cu asistența Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași și nu poate fi în niciun caz considerat că reflectă punctele de vedere ale Uniunii Europene sau ale Programului Operațional Comun România – Republica Moldova 2014-2020.

Acest program este implementat de

Universitatea de Medicină și Farmacie
„Grigore T. Popa” din Iași și
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
„Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

„Uniunea Europeană este formată din 27 de State Membre care au decis să lege împreună cunoștințele, resursele și destinele împreună, într-o perioadă de extindere de 50 de ani, au construit o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, menținând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale. Uniunea Europeană se angajează să împărtășească realizările sale și valorile sale cu țările și popoarele de dincolo de granițele sale”

Program finanțat de
Uniunea Europeană

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
GRIGORE T. POPA IAȘI

UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU” DIN REPUBLICA A MOLDOVA

CUPRINS:

INTRODUCERE.....	15
DIABETUL ZAHARAT LA COPII ȘI ADOLESCENȚI	18
Algoritm de diagnostic în diabetul zaharat de tip 1 la copil și adolescent	18
Tabloul clinic al diabet zaharat tip 1 la copil și adolescent.....	20
Criterii de diagnostic pentru diabet zaharat tip 1	22
Dificultăți de încadrare diagnostică.....	24
Manifestări cardiovasculare în diabetul zaharat de tip 1 la copil	26
Complicațiile diabetului zaharat de tip 1 la copil și adolescent	42
Managementul diabetului zaharat de tip 1 la copil și adolescent	48
Insulinoterapia.....	48
Dispozitive de monitorizare a glicemiei și administrare a insulinei	52
Terapia nutrițională	57
Exerciții fizice.....	59
Educația terapeutică.....	60
DIABETUL ZAHARAT LA ADULȚI	62
Tratamentul diabetului zaharat tip 1	62
Dieta în diabetul zaharat tip 2	66
Recomandări generale	67
Tipuri de carbohidrați	70
Începerea unui program de scădere în greutate.....	77
Diabetul și alcoolul.....	83
Recomandări generale de tratament farmacologic.....	84
Rolul farmacistului clinician în echipa medicală de management al tratamentului medicamentos la pacientul diabetic	95
Identificarea problemelor legate de medicamente.....	112
Glucocorticosteroizii și diabetul zaharat	123

Factori de risc pentru diabetul zaharat indus de glucocorticoizi.....	124
Tratament.....	127
Educația pacienților	132
Interacțiuni medicamentoase.....	134
Rolul chirurgiei bariatrice în tratamentul diabetului zaharat	149
Principalele tipuri de proceduri și principiile lor	151

COMPLICAȚII ACUTE ALE DIABETULUI ZAHARAT 157

Complicațiile acute - diabetul zaharat tip 1.....	157
Hipoglicemia la pacienții cu diabet zaharat.....	161

COMPLICAȚII CRONICE ALE DIABETULUI ZAHARAT 166

Diabetul și comorbiditățile asociate - tratament.....	166
Diabetul și hipertensiunea arterială.....	167
Diabetul și insuficiența cardiacă.....	167
Diabetul și boala cardiovasculară aterosclerotică	168
Diabetul și dislipidemia	169
Diabetul și boala renală cronică	169
Diabetul și obezitatea.....	170
Diabetul și depresia.....	172
Riscuri ale automedicației	173
Infecții de tract respirator inferior asociate diabetului zaharat	174
Pneumonia comunitară asociată diabetului zaharat.....	174
Tuberculoza pulmonară asociată diabetului zaharat.....	177
Patologia COVID-19 asociată diabetului zaharat.....	181
Retinopatia diabetică.....	183
Piciorul diabetic	189
Neuropatia diabetică și riscul piciorului diabetic.....	193
Definiția și simptomele neuropatiei diabetice	193

Diagnosticarea neuropatiei.....	197
Tratamentul neuropatiei periferice.....	201
Neuropatia demielinizantă inflamatorie cronică la pacienții cu diabet zaharat.....	203
Polineuropatia demielinizantă inflamatorie cronică.....	204
Afecțiunile musculo-scheletice la pacienții cu diabet zaharat.....	210
Manifestări musculo-scheletice cu implicarea membrelor superioare.....	211
Manifestări musculo-scheletice cu implicarea membrelor inferioare.....	215
Afectarea coloanei vertebrale în diabetul zaharat.....	217
Diabetul zaharat și boala parodontală.....	218
Diabetul zaharat și sarcina.....	227
Îngrijirea în timpul sarcinii.....	231
Planificarea nașterii.....	233
Îngrijirea după naștere.....	235
Diabetul gestațional.....	236
Tratamentul diabetului gestațional.....	237
Monitorizarea în cursul sarcinii.....	240
Nașterea la persoanele cu diabet gestațional.....	241
Îngrijirea postnatală.....	241
Tratamentul diabetului la persoanele vârstnice.....	243
ASPECTE PSIHOLOGICE CONEXE DIABETULUI.....	246
Statutul psihoemoțional în diabetul zaharat.....	246
Conceptul de stres în diabet.....	247
Strategii psihologice în tratamentul diabetului.....	250
Viziunea sistemică asupra diabetului zaharat - influența diabetului zaharat asupra pacientului și a familiei sale.....	252
Introducere.....	252
Familiiile copiilor și adolescenților cu diabet zaharat.....	255
Relația de cuplu în cazul pacienților diabetici adulți.....	259

Tehnologia realității virtuale în tratamentul obezității și diabetului zaharat de tip 2	263

Definiție și scurt istoric.....	263

Beneficiile realității virtuale în tratamentul bolilor de alimentație	265

ASPECTE PRIVIND RECUPERAREA MEDICALĂ ÎN DIABET 269

Recuperarea cardiovasculară la pacientul cu obezitate și diabet zaharat	269

Recuperarea cardiovasculară a pacienților cu diabet zaharat și dislipidemie	279

Diabetul zaharat și riscul cardiovascular	279

Dislipidemia și ateroscleroza în diabetul zaharat.....	280

Investigații clinice	280

Rolul recuperării cardiovasculare în managementul dislipidemiei	281

Încadrarea într-o clasă de risc și stabilirea țintelor terapeutice	281

Impactul activității fizice asupra profilului lipidic	283

Optimizarea dietei.....	285

Tratamentul farmacologic al dislipidemiilor	286

Particularități ale testării de efort la pacienții cu obezitate, diabet și boli metabolice	289

Evaluarea capacității funcționale de efort prin analiza gazelor respirate.....	290

Evaluarea capacității funcționale de efort pe baza frecvenței cardiace	292

Evaluarea intensității exercițiului fizic pe baza oboselii percepute	293

Evaluarea modificărilor electrocardiografice la testarea de efort	294

Evaluarea tensiunii arteriale în cursul testului de efort.....	295

Protocole de testare de efort	296

Contraindicațiile și riscurile testului de efort.....	296

Rolul testului de efort în evaluarea rezultatelor programelor de recuperare bazate pe exercițiu fizic.....	297

Metodele medicinei fizice în reabilitarea angiopatiei diabetice	299